

TELEGRAFULU ROMANU

N° 102. ANULU XVI.

Telegraful este de done ori pe septembra : joi si Duminec'a. — Prenumeratia se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin serisori francate, adresate catre espeditura. Pretiul prenumeratii ne pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru prime si tieri straine pe anu 12 pe $\frac{1}{2}$ anu 6 fl. v. a.

Inseratia se plateste pentru intei ora cu 7. cr. sirulu, pentru a doua ora cu $5\frac{1}{2}$ cr. si pentru a treia repetare cu $3\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Sabiu, in 15/27 Decembre 1868.

Invitare de prenumeratiune la „Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu se capetulu anului 1868, se deschide prin acésta prenumeratiune noua la acesta foia.

„Telegrafulu Romanu“, va esca si pana acum de doue ori pe septamana Joi si Duminec'a — Prezinti abonamentului e :

Pentru Sabiu pe anu 7 fl., pe $\frac{1}{2}$ de anu 3 fl. 50 xr., pe $\frac{1}{4}$ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Transilvania si Monarchia austro-unguresca pe anu 8 fl. pe $\frac{1}{2}$ anu 4 fl., pe $\frac{1}{4}$ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romania si straineitate, pe anu 12 fl., pe $\frac{1}{2}$ anu 6 fl. pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intarziu cu tramitera prenumeratiunilor.

Adresele ne rogamu a se scrie curat, si epistolele de prenumeratiuni a nici se tramite frantate — adresandu-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiu.

suth si Vidacs (cestu din urma e din stanga estrena). Acestia pentru caracteristica situatiei.

Dupa cum aude P. N. ordinacionea in privinta convocarei dietei s-au emis.

Despre impacarea Boemiei spune „N. W. Tgbl.“, ca dela intorcerea lui Herbst si Hasner dela Pest'a, unde Imperatul a conferit cu densii despre a-facerea acesta, va afla mai multi partitorii in cercurile respective si se va apropi de deslegare in data ce va ajunge a fi tratata si in consilul ministeriale.

Si despre cestiunea polona incepu a vorbi mai desu diuariile.

Despre conflictul din oriente vinu sciri deosebite, cari inse lasa putina speranta de unu reesitu de pace. In dilele din urma Russi'a a propus o conferinta, pre carea unii o numesca congresu si carea sa oblesca certa escata intre turci si greci. La conferinta acesta adereza deja cele mai multe puteri mari. Cabinetul din Vien'a inca s'a declaratu gata a luat parte la conferinta. Cu toate aceste cestiuni ca togm'a Russi'a este aceea, carea a concesu nailor grecesci de a se folosi de flamur'a ei. Alta impregiurare, carea pune la indoiela sustinerea pacii e mobilisarea gardelor grecesci, intarirea porturilor dela Poros si Patras si crutiarea nailor turcesci in apele grecesci. Langa tote aceste se mai adauge, ca si consulul grecescu din Alessandria a trebuitu sa se depareze de acolo; iera neguigatorilor greci li s'a datu acolo, ca si in Turcia unu terminu de trei septamani, ca seu sa ese din tierra, seu sa se faca suditi turcesci.

Faim'a se lati-se ca regimulu turcescu voiesce a indatora pre regimile din Romania si Serbi'a, ca si ele sa alunge pre greci afara, cari suntu suditi de a-i regelui Georgiu I. Intentiunea acesta a fostu unisono desaprobata de diuastic'a cea sanatosa a Europei apusene. Unele diuarie francese diceau ca o mersu ca acesta aru nasce conflicte si greutati noue, pentru ca, dupa cum dicea press'a oficioasa din Prusia, amendoue principale aveau dreptu nu numai de a respinge o pretensiune de natura acelei'a, dar, pentru ca sa nu mai vina in asemenea pusetiune sa se desfaca si de suzeranitatea Portiei. Porta a vediulu destulu de tempuri erore si nu a pusu in lucrare acesta intentiune a sea.

Dreptu de o fabula e de a se luat scirea despre nisice intiegeri intre Vien'a si Parisu asupra cestiunei orientului. In urma acestei intiegeri, aru si eventuale si ocuparea principatelor dela Dunare cu trupe austro-unguresci. O astfelu de scire, dice soi'a din care estragemu acestea, nu poate sa fia adeverata, pentru ca astfelii de politica aru aduce mai multa stricare imperiului ce are lipsa de pace. Atunci Napoleonu aru si gasit in spatele cui sa descarce tota sarcina si sa ocupe o situatie mai bine venita pentru densulu.

Din Romania aflamu ca pentru agentura din Parisu aru si desemnatu Georgiu Stirbei si pentru cea din Constantinopole D. Sturza. Decease adeverescu aceste sciri, trebuie sa inchiamu seu la o fusiune radicale a partidelor, ce pentru tierra aru si de dorit, seu la o intorsetura a politicei. Viitorulu celu mai de aproape ne va intiepli in privinta acestei alternative.

In Spania au amenat regimulu provisoriu pre multu tempu pana sa ajunga la ceva definitivu. Partidele clericale se folosesc de oca-siunie si incepu a influenti a asupra poporului. Pana acum au succesu insa regimului precum in Cadix (nu Candi'a, dupa cum se strecuse din erore tipica in nr. tr.) asi si in alte parti a suprime manifestarile de reactione. (Cu privire la Spania a se vedea si mai la vale).

Ordinulu Maiestatei Sele c. a. r. catra armata.

Monarchia are lipsa de pace. Trebuie sa scim a o sustinem.

Pentru acestu scopu dispusei a se presenta ambelor corpori legislative una proiectu de conformu carui'a, in momentul necesitatii, locuitorii apti a manua arm'a si voru pune in compena totalitatea puterilor sele, ca sa asecure implinirea missiunei sublime a monachiei si conservarea intereselor celor mai scumpe ale poporilor mele.

Ambe corporile representative au corespunsu deplinu asceptarilor mele. Petrunse de adeverate simtieminte patriotice, primira noua lege de aperare. Eu amu sanctiunat o si amu dispusu a se executat fara amenare.

Straformarea de drepta publicu restituim imperiul pre basele istorice, pre cari era asediatu atunci, candu reesi cu succes din luptele cele mai grele, reportandu invingeri stralucite.

Astazi ambe partite imperiului meu voru pasi cu interesu egale pre aren'a luptei pentru marirea, puterea si securitatea monachiei.

Armat'a mea dobendi prin acesta unu aliatu, care o va sprinji cu deplina vigore in bine si in reu.

Poporile mele, fara diferinta de caste, — urmandu dispusetiunie legilor — voru concurge superbe si cu o demnitate justa sub standardele mele pentru a-si implini cea uai nobila dintre detorintele sele.

Armat'a sa scola virtutiloru, fara cari natu-nile nu-si potu sustinem marirea loru, si imperiile puterea loru.

Armat'a se impreuna cu gardele, care voru forma o parte intregitora a puterii de aperare. Scopulu gardelor este egal cu alu armatei; consta din acelesi elemente, in parte se compune din insa-si armat'a.

Me adresezu eu incredere armatei.

Viorescu, ca toti, cari servescu patriei cu arm'a, sa pasiesca cu bucuria si energia pre noua arena. Viorescu, ca ereditatea cea scumpa a armatei, fidelitatea si sentimentulu de intima colegialitate, sa se pastreze intraga in tote clasele, ca armat'a, marin'a si gard'a tierei sa tiana la unu scopu, insufletite de acelesi detorintie, indreptatit la aceeasi gloria.

Dreptu aceea voiu astept dela toti oficiirii armatei si ai gardei, ca sa suscep in estu-modu noua institutiune; voiu astept cu deosebire dela generali, ca dela conducatori, ca sa stringa catu mai tare legatur'a ce intrunesce pre aceste doue parti; ca sa inviosieze spiretulu ordinei si alu disciplinei, si sa previna ori-care direptuni ratecite in data la ivirea acelei'a.

Armat'a mea fu atinsa de una calamitate grea; avu sa treaca prin crise seriose; curagiul ei inse nu s'a frantu, increderea mea in dens'a nu s'a clatenatu.

Carier'a fidelitatii si a onorei, pre care au inaintat pana acum bravii si ai imperiului meu, trebuie sa remana aceea-si pentru totu de una. Armat'a nu-si nega trecutulu, ci rechiama pentru evolu presente monumentele gloriose ale secelor trecute.

Inaintanda cu tempulu si cu sciintia, intarita prin elemente noue, impune respectu inimicului si fia scutulu imperiului si siu tronului.

Bud'a 5 Decembre 1868.

FRANCISCU IOSIFU m. p.

Legea cea nouă de înarmare.

Noi am publicat deja cu alta ocazie legea acăsta. Acum însă după ce au trecut prin ambele reprezentanțe și au mai suferit o modificare mai publicată odată după „Osten” în următoarele:

Intrăgă putere armata a țării se imparte în armată activă, rezerva și milie. Tempul de servit în armată activă este pus pre trei ani; fectorii care au servit astfel în armată activă pasiesc apoi în rezerva pre sieptă ani și în fine încă pe doi ani în gardă. Fectorii care nu au ajuns la milie intra cu un servit de doi-spre-diese ani îndată nemijlocit în gardă. Cesta din urmă va consta pentru partea imperiului de dincolo din siepte-dieci și nouă de batalioane și totu atâtaea escadrone, pre lângă care pentru Tirol și Vorarlberg, precum și pentru districtele din Ragusa și Cattaro remane rezervata încă o organizație deosebită a gardei.

Militile voru consta din acei voluntari, care nu se tieni nici de armată nici de gardă și acăstă stau în casu, când voru fi conchiamate, sub scutul dreptului poporului. Puterea armata a Austriei se urea, — socotindu-se și garda și trupele granitierilor — la numerul rotund de 1,100,000 de soldati, la care se mai adaugă încă și militile.

Acesta intra, în momentul unei invaziuni din partea inimicilor în districtele respective, în activitate, iera garda remane mai întâi otarita numai pentru scopurile garnizoanei a servitului internu. Fectorii adauți la gardă, care nu au servit mai întâi în armată activă, se voru instruă la trupele de depot a districtelor de suplement în timp de optu septamâni și voru tine să fără de aceea la s-a-care doi ani exercitii în restenup de 14 zile. Oficeri mai înalti ai gardei și siarzele companiei și escadronelor gardei se voru luă din oficerii pensionati și cuitali. Aceștiia rămână în totu asemenea oficerilor din armată.

Dupa observările acestea generale trecem la unele otariri speciale;

Ce e rezerva și cătu trebuie servit în rezerva? Rezerva sa formează esclusiv din cetățenii acelui dator de a milită, care au plinuit de jă servitul de trei ani pentru linia. Ceice au plinuit servitul pentru linia au să servescă în rezerva sieptă ani. Rezerva sa tiene de armată permanentă și are de scopu sustinerea ordinei și securitatea interna. Rezerva întrăgă să o parte din ea poate fi convocată numai la demandarea imperatului pentru suplinirea armatei statutare și a marinei de resbelu. Daca e de lipsa a se convoca numai o parte din rezerva, acăstă are să se facă cu considerare la cursulu anilor de servit, incepându-se delă celu mai nou.

Ce datorintie au barbatii de rezerva? Barbatii de rezerva suntu datori a face în timpul loru de rezerva trei exercitii de arme, fie care exercitiu are să dureze celu multu patru septamâni.

Fia-care convocare în servitul activu se privește și se numera că unu exercitu. Afara de acăstă se tieni pentru barbatii acelui de rezerva, care nu au fostu conchiamati la exercitu, în totu anulu după culesu adunări de controla, care insă nu au să dureze mai multu că o zi. Acăstă e totu, ce are să facă unu rezervistu în tempu de pace, adeca două exercitii de căte patru septamâni în decursul servitului de rezerva de sieptă ani, și în totu anulu o zi la adunarea de controla, insă acăstă numai în anii acelui, în care nu se tiene exercitiul de patru septamâni.

Pote intră omulu de bună voia în rezerva? Numai aceluia, care au plinuit servitul activu în armată permanentă și în marină de resbelu și a cărui a retinere e folositore pentru servitul, i este iertat că în locu de a intră în rezerva și după ce trece preste durată servitului de rezerva să continue să voluntari din anu în anu servitul. Favoritunile materiale, ce le au suboficerii, care servescu de bună voia mai de parte în modulu acestă și sub astfel de condiții, se normează prin reguli deosebite. Transpunerea regulată din linia în rezerva și din rezerva în gardă, pre lângă retinerea gradurilor de siarzia, apoi demisianarea din gardă se va intemplă în totu anulu cu finea lui Decembrie; în casu unui resbelu urmează transpunerea acăstă, respectivă demisianarea, numai la demandarea impe-

ratului. Pentru transpunere său demisianare primește respectivul unu documentu de legitimare; întârderea în predarea acestui documentu nu poate fi condiție, că să se estindă datorintă, de a servi, preste marginile temporii otâritu prin lege.

Casatoria barbatilor de rezerva? Reservistii, care voru să se casatorescă după ce au trecut preste clasă a treia de etate adeca după ce au trecut vîrstă de 23 de ani, trebuie să aiba consensul militaru spre acăstă.

Ce însemnă rezerva de înlocament? Rezerva de înlocament după §. 2. e contingentul acelui de cetățeni capaci pentru milie, carele în urmă asentarei e destinat a servi în timp de resbelu în armată statutare (marina de resbelu) în locul scadimentului (perderilor) ce aru urmă în puterea armata statorita. Ea e destinată de către cu deosebire, a face superflua asentarea, ce aru și de lipsa a sa efectuă în timp de resbelu.

Încestă servitul în rezerva de înlocament? Aceasta sătă numai întrucătă, ca în casu unui resbelu să poată suplini armată, fără de a se mai face vre o asentare. Celu prenotat său înrolat pentru rezerva de înlocament rămâne pâna ce va trece peste 30 de ani alu etăției sele destinat pentru servitul în armată statutare său în marină de resbelu, fără că să facă în adevăr vre-o dată servitul, afara de eventualitatea unui resbelu. Cei ce suntu destinați pentru rezerva de înlocament suntu de a se nota în liste de asentare după insusirile loru pentru diferitele coruri ale armatei, în timp de pace au de a se lasă în relațiile loru cetățenesci și numai în casu de resbelu de a se întrebună la demandarea imperatului, după mesură etăției, pentru suplinirea armatei statutare său a marinei de resbelu. Dupa finirea resbelului se demitu rezervistii de înlocament din armata său din marină de resbelu care să se întreacă în starea loru de mai înainte. Cei datori de a milită, care în a treia clasa de etate sau declarat timpuriu de eliberati dela servitul din armată, încă intra după ce au pasit în a patra clasa de etate, în rezerva de înlocament.

Servitul pentru rezerva este în fine că acelui, care, chiamat fiindu să intre în armată statutare, nu poate fi înrolat, să se poată aduce înainte că suplementariu prin mijloce legitime; întrucătă insă după înrolarea în lista de asentare are să intre în locul lui celu dință apă pentru milie, care de altminteră aru fi fostu destinat pentru rezerva de înlocament. Dupa suplinirea timpului de servitul pentru rezerva are de a rămâne respectivul încă doi ani înrolat în gardă.

Servitul întregu a unui rezervist de înlocament sta în timp de pace întrucătă, ca elu e însemnat că rezervistii de înlocament. Elu nu are de a face nici unu exercitu nici vre-o deprindere în arme. Rezervistul de înlocament sta în tempu de pace în totu afacerile sele sub direcția civilă și poate să se casatorescă etc. că ori-care civilistă, după ce va fi plinuitu 23 de ani.

Cine poate fi înrolat în rezerva de înlocament? Fiind că rezerva de înlocament, că și miliea pentru linia se imparte după proporția populației pre-districele de asentare, înrolarea în rezerva de înlocament, precum și înrolarea în linia se face prin asentare. Acei datori de a milită, capaci pentru servitul, care au trasu după cei înrolati în linia numerii cei mai mari, se voru înrolă pentru acoperirea lipsei susu amintite în rezerva de înlocament.

Mai incolă vinu în rezerva de înlocament: Acei datori de a milită, care au primitu în clasă a treia de etate eliberarea temporii dela datorintă de a servi în armată, acesta intra în rezerva atunci cându intra în clasă a patra de etate. Apoi mai intra în rezerva de înlocament, cei ce servescu în linia, dura său demisianat din acăstă, pentru că ivindu-se vre-unu casu de moarte, au devenit unicii fii, nepoți său frati, care potu face pretensiune pentru eliberare înainte de tempu. În fine că acelui, care au intrat în linia că urmatoriu (Nachmann) de către precessorele (Vormanu) intra pâna la finea anului de asentare în armată.

Cine poate pretinde după legă cea nouă de înarmare, că să fie eliberat la tempu? Dela datorintă, de a intră în armată statutare, în marină de resbelu său în gardă se eliberă:

1. Unicul fiu a unui tata, ce nu-si poate agonisi subsistintă său alu unei mame vedovite; 2. Dupa moarte tatalui unicul nepotu alu unui mosiu necapace de a castiga său alu unei mosei vedovite, de către nu are nici unu fiu; 3. fratele unor confratieri orfani; 4. unicul fiu nelegiuțu alu unei mame necapace de a castiga. Însă numai acelui uniu fiu, nepotu său frate poate face pretensiune de a fi eliberat, care e legiuțu, de către dela eliberarea lui depinde susținerea parintilor, protoparintilor său fratienilor sei, de către elu implinește indatorirea acăstă. Sub aceeași condiție se tractă asemenea unicului fiu, nepotu său frate și acelui, a cărui unic frate, său ceilalți frați și stau sub datorintă de a servi în linia său în rezerva, b) suntu mai tineri că de 18 ani, c) din cauza vre-unui defectu spiritual său corporală nu suntu capaci pentru nici o stare. Cine au fostu eliberati la timpul pre basea otaririlor a-cestoră insă perde titlul de eliberare său intrelasă, de a plini condiționale acestei titule, cade sub datorintă, de a intra în armată permanentă, în marină de resbelu său în gardă după clasă etăție sele. Despre eliberările la timpul seu decide comisia asentatorie; în contra acestei se poate apela la ministeriul de aperare alu țării, care e indreptat, a delegă judecători a respectiva a-țării pentru de a otară. În contra sentinței date dela ministeriul acestă său dela locurile delegate nu se mai poate apela.

Pot se reangajă să în venitoriu, și ce felu de favori suntu impreună cu reangajarea? Fiacine, care au implitu actualmente datorintă de a servi, conform legii, în armată permanentă, său în marină de resbelu, să a cărei a retinere la armata e de folosu, are voia, că în locu de a trece în rezerva și peste durată datorintei, de a fi rezervist, să continue servitul activu din anu în anu că voluntar. Folosele materiale pentru suboficerii, care servescu mai departe că voluntari în modulu acestă și sub astfel de condiții, se normează prin precepte deosebite. Otaririle acestea se reduc și la suboficerii acelui, care servescu actualmente în despartiemintele gardei și la soldatii din gardă.

Ce felu de prerogative se castiga prin continuarea servitului?

Suboficerii, care au servit actualmente doi-spre-dieci ani — între acestea celu putin optu ani că suboficeri — în armată statutare, în marină de resbelu său în despartiemintele gardei, și cari au bune conduite, capeta prin acăstă dreptulu de a pretinde unu postu în servitul publicu, apoi vre-unu postu la întreprinderile de drumul de seru, vapore și altele, care suntu subvenționate de statu. Implinirea acestor otariri se regulează prin o lege deosebită.

Pot se constrige și cei ne-apti pentru resbelu, că să facă servitii militare? Acei datori de a milită, cari de să nu suntu apti pentru adevaratele servitii de resbelu, de către suntu apti totusi pentru alte servitii spre scopul resbelului, care corespundu chiamării loru cetățenesci, potu fi constrinsi în timp de resbelu la astfel de servitii.

Cându se poate da dimisiunea din armată? Dimisiunea se poate concedea înainte de a fi plinuitu servitul numai sub următoarele condiții: a) de către înrolarea au fostu în contra legei; b) de către se ivesce o necapacitate nevindecabilă pentru servitul; c) de către soldatul au devenit unicul fiu a unui tata necapace de a castiga său alu unei mame vedovite; 2. de către au devenit unicul nepotu alu unui mosiu necapace de a castiga său alu unei mame vedovite; 2. de către fratienii lui devin orfani; apoi d) în timpu de pace se poate da dimisiunea celor înrolati că cu numărul celu mai mare alu clasei mai mari de etate, indată că unu intra, pâna la finitul anului de asentare, în armată statutare, în marină de resbelu. Implinirea timpului de servitul se ieșă de buna pentru următori.

Cei amintiti sub c) vinu, cându sa așa în a treia său alta clasa mai mare de etate, eara cei de sub d) vinu indată în rezerva de înlocament.

Care e destinația a militielor? În casu, cându s-ar decide formarea militielor prin o lege deosebită, aceleia nu potu consta său numai din voluntari, cari nu se tieni nici de armată statutare său marină de resbelu nici de gardă.

Déca se forméza o militia acést'a e destinata pentru sprinirea armatei statotie si garda cându se lopta in contra inimicului, déca vrea sa intre in tiéra seu cându au intrat dejá in tiéra.

Legea in caus'a egalei indreptatirii a nationalitatilor.

(Capetu).

§. 15. Corporatiunile si forurile superioare besericesci determina ele in sele limb'a consultationilor, protocolului, manipulării si coatingerii cu comunitatile loru besericesci. Déca nu ar fi acést'a limb'a oficiala a statului, protocolele loru trebuesc substernute din punctul de vedere al supraveghiarii statului totodata si in limb'a statului, in traducere autentica.

Cându diferite beserice si judetie superioare besericesci coatingu unele cu altele, folosesc seu limb'a oficiala a statului seu limb'a acelei beserici, cu carea coatingu.

§. 16. Judetie superioare si supreme besericesci in actele loru adresate regimului de statu potu intrebuinti limb'a loru de manipulatiune seu limb'a loru protocolaria, si in colone limb'a statului, in scriptele loru adresate jurisdictiunilor si organelor acestora, limb'a statului, seu de suntu limbele protocolarie mai multe, ori-care din acestea, comunitatile besericesci inse in tote aceste coatingeri oficiai cu regimulu statului si cu jurisdictiunile loru proprie, limb'a oficiala a statului, seu propri'a loru limb'a de manipulatiune, satia de alte jurisdictiuni vr'un'a dintre limbele protocolarie ale respectivei jurisdictiuni.

§. 17. Determinarea limbei invenientului la institutele dejá infiintate seu ce le va infiintia statul, si respective regimulu, in catu legea nu dispune despre acést'a, se tiene de resortul aferilor ministrului educationii publice. Inse succesul instructiunii publice, din punctul de vedere al cultivarii publice si buneistarii publice, fiind tinta suprema si a statului, e deobligatu acesta a portá grige la institutele de invenientu ale statului catu numai se poate, ca cetatiunii ori-cărei nationalitati, ce trivescu in massa mai mare la olalta, sa se pota perfectiuna in limb'a loru materna in apropiarea tienutului locuit de ei pana acolo, de unde se incepe cultivarea mai nalta academica.

§. 18. In institutele invenientului de mediu seu mai naltu ale statului, cari essistu seu se voru infiinti in cari se folosesce mai multu de catu o limb'a, se va redicá catedra pre sem'a limb'i si literaturei fie-cărei limbi.

§. 19. La universitatea tierii limb'a propunerii e magiar'a; dar se voru infiinti catedre pentru limbele folosite in tiéra si literaturile loru, in catu inca nu s'a infiintatu.

§. 20. Adunările comunali alegu ele in sele limb'a protocolelor si manipulării. Protocolul se va portá totodata si in acea limb'a, in carea a cincia parte din membrii votanti asta de necesariu a se portá.

§. 21. Amploiatii comunali suntu indeterminati a intrebuinti, in coatingerile loru cu locitorii comunei, limb'a acestora.

§. 22. Comunitatea pote folosi in scriptele adresate propriei sele jurisdictiuni, organelor acestora si regimului de statu, limb'a oficiala de statu seu limb'a sea propria de manipulatiune, in scriptele adresate altoru jurisdictiuni si organelor acestora, limb'a oficiala a statului seu orsi-care din limbele protocolarie ale respectivei jurisdictiuni.

§. 23. Fie-care cetatiu alu tieriei pote prezenta scriptele indreptate cătra comunitatea sea propria, cătra forul seu besericescu si juridictiunea sea, cătra organele acesteia si cătra regimului statului, in limb'a sea materna.

In scriptele adresate altoru comunitati, jurisdictiuni si organelor acestora pote folosi seu limb'a oficiala a statului, seu limb'a protocolarie seu un'a din limbile protocolarie ale respectivei comunitati seu jurisdictiuni.

Intrebuintarea limbei pre terenul jurisdictiunii o regula §§. 7—13.

§. 24. In adunările comunali si bisericesci, aceia ce au dreptulu vorbirei, potu folosi liberu limb'a loru materna.

§. 25. Déca privati, bisericu, reuniuni private, institute private de invenientu si comunitati, ce

nau dreptulu jurisdicționalu, nu intrebuintea limb'a oficiala a statului in scriptele loru adresate regimului, la testulu originalu magiaru alu decisiunei aduse la scriptele acestea se va alaturá si o traducere autentica facuta in limb'a scriptei.

§. 26. Precum si pana acum singuraticulu cetatiu alu ori-cărei nationalitatii avea dreptulu, precum si comunitatile, bisericele, comunitatile bisericesci, totu asiá au si pre viitoru dreptulu a infiinti institute inferiore, de mijlocu si mai inalte de invenientu eu puterile loru proprie seu prin asociatii. Spre scopulu acesta, precum si spre infiintarea altoru institute contribuitorie la promovarea limbei, artelor, sciintierelor, economiei, industriei si comerciului, singurateci cetatiu potu forma corporatiuni seu reuniuni sub inspectiunea prescrisa de legea statului, si formandu-le potu aduce statule, intru intielesulu statutelor aprobate de regim potu lucrá, potu aduná fundatii de bani, si pre lângă supraveghierea regimului de statu, o potu manipula coresponditoru intereselor legali nationali ale loru.

Institutele — cultivatorie si altele ce suntu infiintate in modulu acesta (scolile insa pre lângă respectarea ordinatiunilor legei, ce reguléza instructiunea publica) suntu egalu indreptatite cu institutele de o asemenea natura si de acelasi gradu alu statului.

Limb'a institutelor si reuniunilor private o decidi fundatorii.

Asociatiunile si institutele infiintate de ele potu coatinge unele cu altele si in limb'a loru propria, in coatingerile loru cu altii la intrebuintarea limbei voru ave de a regulá dispozitionile §-lui 23.

§. 27. La implinirea oficielor servindu numai capacitatea personala de cincisura si pre viitor, nationalitatea cuiuva nu se va pute considera nisi decum de impedecament spre ajungerea unui oficiu seu unei demnitati ce esista in tiéra. Maidin contra guvernulu statului se va inrigi, ca la oficiale judiciale si jurisdictiunale ale tieriei, si mai alesu la demnitatile de comite supremu sa se aplique catu e cu putintia individi din diferitele nationalitati cu cunoscinta deplina a limbilor necesarie si altcum totu odata si apti.

§. 28. Ordinatiunile legilor de mai inainte contrarie dispozitionilor de mai susu, se stergu prin legea acést'a.

§. 29. Ordinatiunile legei acesteia nu se estindu la Croati'a, Slavoni'a si Dalmati'a, cari posiedu teritoriu propriu si forma intru intielesu politicii nationale separate, ci cu referinta la acestea va serviti de cincisura si in respectul limbisticu acelu tractat, ce s'a staveritu intre diet'a Ungariei si diet'a croato-slavona, si de aceea ablegatii acestora potu vorbi si in limb'a loru materna in diet'a comună ungaro-croata.

„Alb.“

Spania.

Cetim in „Independentia belgica dela 12 Decembre.

„Comitetulu republican din Madridu publica de curendu unu manifestu cătra tierii si cătra armata, in care desemna basele organizației armatei, ce este a se introduce in Spania in diu'a in care republica va fi proclamata in acesta tierii. Aceste base suntu: suprimarea imediata a ministeriului de resbelu, a capitanielor generale si a guvernamentelor militare, liberarea soldatilor si caporaliilor, abolitiunea conscriptiunii, crearea corpului de armata in numeru egalu cu alu statelor federate, prin mijlocul inrolarilor populare, organizarea armelor speciale prin angajamente voluntarie pre unu tempu de servitii limitati, menirea in armata republicana a cadrelor actuale cu patru din cinci parti din tratamentele loru, absoluta independinta a voluntarilor, in ceea ce privesc cadrele in tempu de pace si absoluta supunere in tempu de resbelu, crearea unui generalu siefu, alternându de adunarea nationale si alaturi cu densulu a unei junte militare speciale spre a studia reformele ce trebuesc realizate in armata, inaintarea dupa concursu in armatele speciale si in fine darea in atributiunile ministeriului de finantie a totu ce se raporta la administratiune, si in atributiunile ministeriului de lucrari publice a totu ce se raporta la constructiunile militare si la materialul.“

Si mai la vale,

„Scirile ce ne vinu din Spania suotu rele. Situația totu plutesce intre o lovitura de statu,“

a căruia tainica cugetare se atribuie maresiale lui Primu, ajutatu de căti-va membri din guvernul provizoriu, si intre insurectiune necontentu amenintătorie. Telegramele dela Madridu de origine oficiale, in desertu spuse ca afara de Cadix totulu e linisit, ca din toate pările sosescu depesic blamandu pre faptulorii de desordine, in fine ca chiar la Madridu municipalitatea a putut mentione contr'a lucratilor din atelierurile nationali reducerile ordinate de ea in interesulu recuselor sele, cu toate aceste nu este mai putin adeverat, ca la Cadix orasul este in puterea unei insurectiuni serioase, ca propunerile de capitulare, spriginite de consiliu, au fostu respinse si ca trupele s'au indreptat in graba către acestu oras, ca la Nordul Spaniei este temeu de o resculare Carlista, ca in toate provinciele autoritatea slabesc, in fine ca imprumutul nu reese — elu n'a ajuns decat la cifra de 37 milioane de scude pentru conversiunea altoru datorii — si ca guvernul se afla fara resurse, pre cându cheltuielile lui sporesc.

„Acesta situatie era de prevedutu, caci toate revolutionile au sbuciumările loru, si grabnicia intruire a unei constituante putea singura margini aceste incercari. Nu este mai regretabile decat ca s'a intârdiatu atat de multu convocarile constituantei.“

„Rom.“

Protocolul.

Siedintie II.

(ordinaria)

tinuta din partea dreptiunii Asociatiunei naționale aradane, pentru cultur'a poporului român, in Aradu, in 12 decembre n. 1868.

de fatia au fostu.

Presidente: Mirone Romanu directori secundari.

Membri: Emanuil Missiciu perceptoriu, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Ioane Goldisiu esatoriu, Teodora Serbu economu, Nicolau Philimonu, Demetru Bonciu, si

notariu Petru Petroviciu.

18. Comisiunea insarcinata cu arangarea petrecerii tenuete pre timpulu adunarii generali celei treceute, — in firula decisora directiunii din 5 si 13 septembrie nou, a. c. Nr. 100 si 109 astrenne socot'a despre venitulu insursu, si spesele erogate en acea ocasiune, — din care se vede: ca in folosulu fondului Asociatiunei — dupa detragerea speselor — s'a sporit unu venit curat in suma de 83 fl.

Totodata comisiunea propune, a se publica lista contributorilor de supraplatiri spre acestu scopu incurse.

Determinat: Socot'a comitetului arangiatoriu se aprobă; si perceptorul Asociatiunei sa indrumă: banii incursi a-i petrece la fondulu nedisponibil alu Asociatiunei, si despre efectuare a reportă la siedint'a viitoră.

Iera lista contributorilor de supraplatiri in favorulu fondului Asociatiunei a se publica deosebi in sole nationale.

19. In legatura cu decisulu directiunalu din 28 noiembrie nou, a. c. Nr. 11 si cu referinta la determinarea adunarii generali din 3/15 septembrie a. c. Nr. 11 pentru pregatirea necesarie in primul arangiaru unei petreceri, si infiintarii sortitiei de loteria pre ocasiunea viitoriei adunarii generali;

Determinat: Spre scopulu acesta se emite o comisiune statotie din comembrii directiunii: Demetru Bonciu ca presedinte, Emanuil Missiciu perceptoriu, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Ioane Goldisiu esatoriu, Teodora Serbu economu, si notariul Petru Petroviciu cu insarcinare: de a intreprinde toate mesurile ce le va afla de lipsa, a face proiectu pentru arangarea petrecerii, a combina unu planu pentru insintirea sortitiei de loteria, si ambe elaborate a le asterne in detaliu aprobarii directiunale fara amenare.

20. Pre temeliu preliminariului placidat de adunarea generala; comisiunea emisa cu decisulu directiunalu din 28 noiembrie nou, a. c. Nr. facandu propunere pentru preliminarea diurnalelor pre anului viitoriu; comembrul directiunii d. Nicolau Philimonu oferă din bunavointia fõia „Transilvania“ iera d. economu alu Asociatiunei Teodora Serbu asisderea oferă diurnalul localu germanu „Arader Zeitung“ seu alta careva fõia ce va apa-

ră cu inceputul anului nou viitoriu, — ambe pre parteia Asociatiunei daruie;

Determinat: Foile oferite Asociatiunei, din partea susunumitilor dd. comembri, directiunea le primesc cu multiamita. —

Mai de parte — pre lângă aceste suntu de a se prenumera diurnalele următoare:

1. Albin'a. 2. Amvonulu. 3 Archivu pentru filolog'ia și literatur'a română. 4. Famili'a. 5. Federeatiunea. 6. Fóia societătei de Bucovin'a. 7. Gazet'a Transilvaniei. 8. Gura Satului. și 9. Telegrafulu romanu, — iéra dintre cele straine 10. fóia magiară locală Alföld și 11. fóia germană Zukunft tóte pre anulu infregu. —

21. Comun'a besericésca gr. or. din Siria (Világos) — prin reprezentantii sei — face cunoscutu: ca din lasamentulu reposatului Iova Cresticu de acolo, ce l'a moscenit Asociatiunea — are o pretensiune testamentala, și pâna acum prin tribunulu comitatensu la o suma de 518 fl. 87 cr. v. a. statorita déjà; pentru a căreia escontestare róga a se face dispasetiuni necesare, fiindu ca beseric'a are neincungurata lipsa de bani. —

Determinat: Rogarea acésta se estrada fiscalatului Asociatiunei spre combinare și computare — conformu decisului directiunalu din 28 Noembrie a. c. Nr. pre lângă reportu pâna la 1 Ianuariu nou 1869. —

22. Colectantele Asociatiunei d. jurasoru cercuala din Cacov'a (comitatul Caras) Timoteiu Miclea cu datulu de 1 dec. a. c. reportéza: ca din cauș'a altorui ocupationi și impiedecări intrevenite, n'a potutu realisa licuidarea și incassarea restantelor oferte aflatore la membrui Asociatiunei din acea colectura; ce inse cu finea acestei luni va efep-tui. —

Mai departe strapune 13 declaratiuni ale membrilor noi acuiriți, pre cari și propune directiunei spre alegere respective declarare de membri ai Asociatiunei pr. anii 1868/9, 1869/70 și 1870/71 anume:

1. d. Nicolau Popescu preotu gr. cat. in Carnecea.

2. d. Dimitrie Rusu preotu gr. cat. in Tievani-tulu-mare.

3. d. Nicolau Braia negotiatoru in Tievani-tulu-mare.

Totu acestia cu oferte annale de 3 fl. pre trei ani 9 fl. v. a. — apoi

4. d. Luc'a Miclea notariu comunulu in Cacov'a.

5. d. Raicu Opreanu Invetiatoru in Cacov'a.

6. d. Vasilie Sretcoviciu advocatu in Oravita-montana.

7. d. Ioachimu Mangiuc'a parocu gr. or. in Brosceni.

8. d. Iosifu Miocu Invetiatoru in Brosceni.

9. d. Nicolau Stvin'a neguțietoriu in Tievani-tulu-mare.

10. d. Simionu Frentiu economu.

11. d. Iancu Stanc'a economu.

12. d. Ioann Pop'a jude comunulu și

13. d. Ioann Gutiu juratu comunulu din Tievani-tulu-micu; totu cu unu ofertu anualu de căte 2 fl. v. a. pre trei ani 6 fl. v. a.

Cari dechiaratori au și solvitu competinti'a ofertelor pr. unu anu, strapuse prin susu numitul d. colectante in suma de 29 fl. v. a.

Determinat. Raportulu dlui colectante alu Asociatiunei Timoteiu Miclea luându-se la cunoștința; se porcede la alegerea amintitilor dd. propusi, — cari — dupa votisare secreta intru intellesulu statutelor cu totalitatea voturilor — totu se dechira de membri ai Asociatiunei pre restem-pula celor trei ani 1868/9, 1869/70 și 1870/71; — fiindu a se inmatriculá in catalogulu celor a-lalti membri, și a li se estradá diplomele indatiate.

Iéra banii incurși se strapunu la perceptorulu Asociatiunei cu insarcinare: de a tramite respecti-vilor cuita despre solvire, — prin d. colectant.

23. Notariulu Petru Petroviciu presenta scri-sórea d. espeditoru postalu Dud'a Marcus din Cacov'a, cu datulu de 5/12 1868 — carele in numele veduvei reposatului membru alu Asociatiunei Petru Ratiu de Caransebesiu — din simpl'a causa ca amintitul membru a reposat — afirma: ea veduva a acelui nu s'aru simt̄ indatorata la solvirea su-

mei de 25 fl. v. a. cu care reposatulu că membru alu Asociatiunei se afla in restantia cu ofertele neplatite.

Determinat. Scrisórea acésta se estrada dlui colectante Timoteiu Miclea jurasoru cercuale in Cacov'a spre combinare și opinione pre lângă resubsternere pâna la 1 Ianuariu nou 1869.

24. D. Sigismundu Borlea protonotariulu comitatului Zarandu cu scrisórea dt. Bai'a de Crisul in 5 Decembre nou, a. c. face cunoscutu: ca conformu conditiunilor contractuali despre cumperarea viei reposatului Iova Cresticu din Siri'a, — Asociatiunea că eredele respective parte vindiatore e indatorata a esoperá transcrierea amintitei vii pre numele seu; — de óre-ce au și platitú dejá pre tiulu cumperărei.

Dreptu aceea róga a se esperá acésta transcriere din partea directiunei.

Determinat. Rugarea acésta se astrada fisicalui Asociatiunei Lazaru Ionescu spre opinione la siedint'a viitoré directiunala.

25. Fiindu espeditionile urginti, pentru autenticarea protocolului acestei siedintie;

Determinat. Se desige terminulu pre Marti in 15 Decembre nou, a. c. la 6 óre séra, avendu toti membri presenti a se infatiosá in cancelari'a Asociatiunei.

Protocolul acésta — in presența comembriilor directiunali, Ioane Rosiu, Emanuil Missiciu, Stefanu Siorbanu, Demetriu Bonciu, și Petru Petroviciu, precetindu-se să autenticatu.

Aradu, in 15 Decembre nou 1868.

Directiunea Asociatiunei naționali aradane, pentru cultur'a poporului român.

Ioane R o s i u m. p. membru directiunalu că Pre-side substitutu.

Petru Petroviciu m. p. notariu directiunalu

Varietati.

* * D i f u ' a o n o m a s t i c a a Présântitului nostru Archieppu și Metropolitu s'a serbatu eu solemnitate in presér'a și in diu'a de 30 Novembre a. c. Mai în tōte comunele bisericesci gr. or. române.

Avemu mai multe sciri și corespondintie, pre cari pentru angustimea spatiului nu le publicâmu in estinderea loru. Amintim de festivitatea dela Brasovu, dela Poian'a-sarata (in marginea Moldaviei)

dela Sasciori (lângă Sasu sebesiu) și de cea dela Marisielu (in părtele Clusului spre Ungaria) de unde avemu corespondintie speciali. Din tōte părtele ni se spune de manifestâri fiiesci cătra suflatesculu Parinte Archipastorii. Ceea ce ne-au atras atențunea mai tare e modulu cum Sasciorii au serbatu acea di. In presér'a, dupa ce ești poporulu, cu preotimea, epitropii, comitetulu bisericescu și representantii comunali in frunte, din biserică, merse cu micu cu mare in scola, carea era iluminata frumosu. Acolo copiii de scola, condusi de invetat. clasei II Ioann Mihu cantara doue cantâri. Dupa aceste rostí invetat. numit u cuventare festiva, urmata de alt'a a par. Par. I. Stoicu'ta. Acésta din urma s'a incheiatu ca „sa traiescă Escel. S. Par. Arch. și Metropolitu Andreiu“ Urmara iera cantâri. Festivitatea se fini in séra a-acea cu binefaceri pentru elevii de scola, de către curatorele primariu preotulu Damianu Mog'a. Adou'a di fu solemnitate bisericésca

* * O faima de cuprinsu seriosu se raspandi alalta-ieri in cetatea nostra. Se vorbea ca aru fi fostu milita' consegnata, altii sustieneau ca o parte din ea aru fi și esită... unde? pentru ce? nu scimu, precum nu scimu nici déca a fostu asiá dupa cum amu auditu seu altu cum, seu nu au fostu nimic'a. Acceptâmu că autoritatile respective sa ne chiarifice lucrulu, sa sterpesca asemenea sgomote, cari neliniscescu și facu sânge reu in publicu.

* * Prințipele Muntelui negru a plecatu la St. Petersburg.

* * Bismarck, cercetase pre regele Saxoniei la diu'a nativa. Sa dice ca l'a acesta ocazie iaru fi recomandatu Bismarck regelui Saxoniei Boem'a dimpreuna cu Moravi'a, cari l'a oalta aru face unu regatu destulu de frumosu, in schimbu pentru Saxon'a; căci, aru fi argumentatul Bismarck, mai bine va fi elu vediutu de

nemti decât o secundogenitura rusescă. — Depeste sa intinde diplomati'a.

* * Democrați din Lipsia se aflau in cercetare criminale pentru o adresa către poporul spaniol, in carea injurau putinu pre Napoleonu III. Consulul generale francez d. din Lipsia, carele pasi că actoru, a primit dela imperatru seu mandatul sa si retraga actiunea.

* * Din Florentia se scrie in 16 l. c. ca re-cunoscut'a literala și auctora româna Doră d'Istria, carea a primitu dejá dela mai multe academii diplom'a de membru, su denumita acum și de membru la academi'a din Rovigo.

Publicare de concursu.

Pentru inlocuirea unui postu vacantu de invetitoriu greco-oriental in Dógaeska se publica urmatorul concursu.

Competitorii la acestu postu pentru care s'a lacuitu o lefa de 126 fl. v. austr. pe anu, pentru cheltuiela de lemne de arsu 6 fl. 30 și case de siedere in natura, suntu datori, pâna in 6 septamâni din diu'a publicârii acestui concursu, a predâ Onorabilei Diecese greco-orientale din Caransebesiu, o petitia subscrisa de propri'a mâna, contine-ndu verst'a, starea, (meseria), moralitatea și capacitatea ceruta la specialitatea invetitorului.

Vien'a in 5. Decembre 1868.

Directia generala a K. I. priv. austri'a 25—2 societati de căi ferate.

24—2 Insciintiare.

Decidendum se vinderea fenului și olâvei adunate in bunurile metropolitane gr. cat. din Blasius si anume in Blasius 131 cara de fenu, 40 cara de otava, in clâi singuratic de căte diece cara, ieă pre câmpuri in patru locuri 112 cara de fenu in diece clâi, — despre acésta, voitorii de a cumpără se inscintieza, ca vinderea se va intempla prin licitatiune in 14 Ianuariu 1869 st. n. loco Blasius pre calea licitatiunei, și ca și pâna atunci ori-cându se poate cercâ fenulu și conditiunile de vendiare.

Blasius, 14 Decembre 1868.

Economatul bunurilor metrop. gr-cat.

Nr. 25—2

Edictu

Dumitru Vasile Maciuca din Brasovu, carele de 4. ani și 6. luni de dile a parasit u cu necredintia pre legiuia sea socia Paraschiv'a nascutu Nicolae Urzica totu din Brasovu, pribegesce 'n lume săra de a se scă loculu unde sa afla; este prin acésta citatu, că'n terminu de siése luni de dile din diu'a de astazi sa se presentedie 'naintea subscrisului, la scaunul protopopescu respectivu, spre a respunde la inviuririle ce ise facu din partea prementionatei lui socii, căci la dia contra și in absența densului se va decide — pre bas'a S. S. Canone ale Bisericei noastre ortodoxe — procesulu divortiale incaminat asuprăi.

Brasovu 26 Novembre 1868.

Iosifu Baracu
Protopopulu Tractului I. alu
Brasovului.

26—1

ANUNCIU.

Subscrisulu face onoratului publicu cunoscute, cumca petrunsu de dorintă de a pute folosi binelui publicu și in starea sea de pensiune in carea se afla dela 3 Septembre 1867 și a depusu censur'a de advocatu in 14, 15 și 18 Decembre 1868 cu succesu bunu și in urmarea acésta si-a deschisu cancelari'a de advocatura in Dev'a din 23 Decembre a. c. incepandu, in cas'a parochiei române gr. or. din strad'a postei.

Dev'a, 23 Decembre 1868.

Ioann Piposiu,
Comite supremu pensionistu
și advocatu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 12/24 Decembre 1868.

Metalicile 5%	58 75	Act. de creditu	239
Imprumut. nat. 5%	64	Argintulu	117 75
Actiile de banca	660	Galbinulu	5 69